
Opsporing en politie

1. European police learning net (EPLN)

Het EPLN, een Nederlands initiatief dat werd opgestart met E.U.-steun, is al geruime tijd in werking. Het biedt ruime mogelijkheden voor politiemensen om interactief te leren en om informatie en ervaringen uit te wisselen.

Recente initiatieven hadden steeds tot doel om het netwerk verder te operationaliseren. Zo werd in Boedapest een vergadering gehouden voor de contactpunten die in de verschillende deelnemende landen werden opgezet. Kandidaat-lidstaten werden een dag vroeger uitgenodigd om een volledige briefing te krijgen i.v.m. de mogelijkheden die het systeem biedt.

Enkele landen waaronder Nederland, België, Verenigd Koninkrijk en Slovenië participeren nu al actief in het systeem.

Onder de vlag van CEPOL (Europese politie-academie), wordt in 2004 een zogenaamde TOP-SPOC-leergang, bestaande uit vier seminars, en gericht op het meten en evalueren van prestaties, bij de politie ingericht. Het EPLN ondersteunt de leergang, via het mogelijk maken van interactieve communicatiestromen. Een tweede en derde leergang hebben het handhaven van de openbare orde en gemeenschapspolitie-zorg als centraal thema toebedeeld gekregen.

Ook werd door de E.U. – via het AGIS-budget – financiële steun mogelijk bij het uitbreiden en verdiepen van het EPLN.

Ongeveer 150 personen werken al actief mee met EPLN, en 120 onder hen zijn gemachtigd om deel te nemen aan zogenaamde private discussiegroepen.

2. Politiewetenschap/politiekunde/leiderschap

In Nederland is de uitgeverij Kerckebosch bijzonder actief op het domein van de politiewetenschap en politiekunde, en dit op initiatief van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Via een meerjarig onderzoeksprogramma (gestart in 2000) wordt systematisch wetenschappelijke en bruikbare kennis over criminaliteit, onveiligheid en politie opgebouwd en verspreid. De resultaten worden zichtbaar gemaakt via twee publicatie-reksen: Politiewetenschap en Politiekunde.

De reeks Politiewetenschap richt zich op de meer fundamentele theoretische studies en toekomstverkenningen, terwijl de reeks Politie-

kunde vooral in de praktijk toepasbare kennis presenteert.

Publicaties in beide reeksen betreffen veelal onderzoeksrapporten over uiteenlopende onderwerpen met betrekking tot de omgeving, het organiseren en het functioneren van de politie.

Te vermelden is ook de Nederlandse cursus leiderschap, waarvan de derde leergang, georganiseerd door het LSOP in samenwerking met het instituut Clingendael, nu loopt. Telkens nemen een beperkt aantal geselecteerde deelnemers (waaronder korpschefs) aan deze opleiding deel. Op het einde moet een eindwerk worden neergelegd. De leergang is multidisciplinair opgezet en lesgevers uit de wetenschappelijke, politieke en overheidswereld verzorgen een brede waaier van inleidingen, besprekingen en discussies om de deelnemers op hun toekomstig leiderschap voor te bereiden, of in het uitoefenen van hun huidige functie te versterken.

Heel wat aandacht ging in Nederland ook naar het boek “De blauwe bazen”, onderdeel van het Programma politie en wetenschap. Dit programma stelt zich tot doel om een stimulans te geven aan zowel politiegerecht onderzoek en theorievorming als aan een verbeterde vertaling van onderzoeksresultaten in politieopleiding en -praktijk. Dit boek betreft een studie naar het leiderschap van korpschefs. (Politie)leiderschap wordt erin toegespitst op de uitoefening van een drietal kernfuncties: het ontwikkelen van een visie, het ontwerpen van een intelligente organisatie die de visie kan uitvoeren en het bewaken van relaties met de ‘stakeholders’. De onderzoeker laat een complete generatie korpschefs aan het woord en het resultaat is een uniek tijdsdocument met boeiende en leerzame inzichten in de leef- en denkwereld van een generatie waarvan wordt vastgesteld dat ze zich op een breukvlak bevindt. Een generatie korpschefs verdwijnt stilaan en een nieuwe treedt aan. Een eerste discussieronde op basis van dit boek gaf alleszins al heel wat stof tot indringende discussies en interacties.

Interessant in dit verband is ook het artikel van de hand van D. DELARUE en T. DE SAVEUR met als titel “Mannen maken plannen” (*Politie-officier* 2003, nr. 4), waarbij de auteurs ingaan op het Nationaal veiligheidsplan. Samen met de zonale veiligheidsplannen (zie ook *Politieofficier* 2003, nr. 7) betreft dit interessante en aanbevolen literatuur, maar gevreesd mag worden dat tussen de erin beschreven droom en de werkelijkheid in vele gevallen nog een vrij brede kloof ligt. Voor een Belgische evaluatie van de politiechefs die mede instaan voor het realiseren van deze plannen is het nog te vroeg. Maar misschien kan het

Nederlandse voorbeeld (nog maar eens) inspiratie bieden voor toekomstige initiatieven.

3. Criminaliteitsgegevens

De problemen met de kwaliteit van de geregistreerde politiegegevens blijven aanhouden. Blijkbaar heeft de integratie van de politiediensten onvoldoende impact gehad op de volledigheid van de criminaliteitsgegevens. De Minister van Binnenlandse zaken heeft nu, in samenspraak met de commissaris-generaal van de federale politie, aangekondigd dat meer volledige cijfers mogen verwacht worden vanaf 2006.

4. Nederlands E.U.-voorzitterschap

Dit jaar is een belangrijk jaar voor de E.U. Nu is de uitbreiding met tien nieuwe lidstaten in volle voorbereiding, en ook op het gebied van de politieteamwerking genereert dit belangwekkende veranderingsprocessen. Er mag ook verwacht worden dat op 1 mei de nieuwe Europese grondwet wordt goedgekeurd. Nochtans worden daar in bepaalde middelen nog wel wat vraagtekens bij geplaatst.

Veel aandacht zal onder Nederlands voorzitterschap gaan naar de volgende onderwerpen:

- een betere werking van de *Police chief task force*;
- het tot stand brengen van een effectieve samenhang in het functioneren van de *Task force*, Europol en Cepol;
- het meer daadwerkelijk (en niet alleen op papier) samenwerken op politiegebied;
- het inrichten van een “*Joint investigation team*” (met o.m. Belgische deelname);
- het bewerkstelligen van een meer effectieve samenhang.

Willy BRUGGEMAN

Rechtshulp en advocatuur

Enkele ingrijpende wijzigingen in de Wet op de juridische bijstand en haar uitvoeringsbepalingen

Het sleutelen aan de Wet op de juridische bijstand van 23 november 1998 duurt voort. Deze wet regelt zowel de juridische eerstelijnsbijstand (inlichtingen, informatie en advies) als de juridische tweedelijnsbijstand (omstandig advies, bijstand en procesvertegenwoordiging) verleend door advocaten.

De wijzigingen zijn “des petits pas”, misschien met het oog op een groter debat en eventuele structurele hervormingen. Ook al zijn deze

laatste maar mogelijk als er voldoende gegevens op zowel sociologisch als rechtsvergelijkend vlak voorhanden zijn om het huidige systeem te evalueren.

JURIDISCHE EERSTELIJNSBIJSTAND

Op het niveau van de juridische eerstelijnsbijstand heeft de Programmawet van 22 december 2003 artikel 508/5 § 2 Gerechtelijk Wetboek gewijzigd.¹ Het is volgens het ontwerp van Programmawet de eerste stap naar een hervorming van grote omvang van de juridische bijstand.² Vóór deze wetswijziging voorzag de wet in een verplichte vaste bijdrage voor de rechtzoekende wanneer hij een beroep deed op de juridische eerstelijnsbijstand die de Commissies voor Juridische Bijstand in elk gerechtelijk arrondissement organiseren. De Koning had deze bijdrage in 2000 bepaald op 500 BEF (12,40 EUR).³ Indien de rechtzoekende kon aantonen aan de hand van bewijsstukken dat hij onvermogen was, moest hij deze bijdrage niet betalen.

De Orde van Vlaamse Balies heeft zich steeds tegen deze verplichte vaste bijdrage verzet. In een motie in 2000 beschouwde haar voorloper, de Vereniging van Vlaamse Balies, deze wettelijke bepaling als een financiële en praktische drempel.⁴ Het standpunt van de Orde van Vlaamse Balies en ook dat van haar Franstalige tegenhanger is tijdens de vorige legislatuur vertaald in een wetsontwerp van Minister van Justitie VERWILGHEN ingediend in de Kamer van Volksvertegenwoordigers.⁵ Dit wetsontwerp voorzag in de afschaffing van artikel 508/5 § 2 Gerechtelijk Wetboek. Het ontwerp is nooit wet geworden en is tijdens de huidige legislatuur niet

1. Programmawet 22 december 2003, B.S. 31 december 2003, 62237 (art. 373).

2. Ontwerp van Programmawet, ontwerp van wet houdende diverse bepalingen, *Parl. St.* Kamer 2003-04, nr. 0473/001 en 0474/001, 173.

3. K.B. 20 december 1999 tot vaststelling van de vaste bijdrage verschuldigd door de aanvrager aan wie juridische eerstelijnsbijstand is verleend, B.S. 30 december 1999, zoals vervangen door het K.B. 10 juli 2001 tot vaststelling van de voorwaarden van de kosteloosheid van de juridische eerstelijnsbijstand en van de gedeeltelijke of volledige kosteloosheid van de juridische tweedelijnsbijstand, B.S. 25 juli 2001.

4. Motie VERENIGING VLAAMSE BALIES, *Advocaten pleiten voor GRATIS juridische eerstelijnsbijstand*, 2000, 3 p.

5. Wetsontwerp tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de juridische bijstand en rechtsbijstand, *Parl. St.* Kamer 2002-03, nr. 2362/001. Naast een fundamentele belemmering van deze bijdrage tot de toegang tot het recht en het gerecht, vermeldde de Memorie van Toelichting dat de verplichte invoering van deze bijdrage een wanverhouding deed ontstaan tussen enerzijds de tijd vereist voor de controle van de documenten en anderzijds de tijd vereist voor het advies. De mogelijkheid om de lijsten van de advocaten die prestaties wensen te verrichten in het kader van de juridische eerstelijnsbijstand aan te passen in de loop van het gerechtelijke jaar is niet opgenomen in de programmawet, evenmin als de vermelding van de voorkeurmateries.